

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi E.D.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 5/24,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie delegowanego
do wykonywania czynności w Prokuraturze Krajowej A.P.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 15 października 2025 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie w sprawie o sygn. akt VI ACa 5/24 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**

**II. przyznaje E.D. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące)
złotych za okres od 19 kwietnia 2021 r. do 9 września 2025 r.;**

**III. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie zwrócić E.D.
kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**

IV. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

]

UZASADNIENIE

Pismem oznaczonym datą 26 marca 2025 r. E.D. (dalej: „Skarżąca”) złożyła skargę na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt VI ACa 5/24 wnosząc o:

1. stwierdzenie przewlekłości ww. postępowania sądowego,
2. zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej w okresie 3 miesięcy,
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącej kwoty 12 000 zł,
4. zwrot kosztów postępowania.

W uzasadnieniu Skarżąca wskazała, że sprawa wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 11 grudnia 2023 r. wraz z apelacją Skarżącej w zakresie orzeczenia o rozwodzie oraz orzeczenia w zakresie obowiązku alimentacyjnego. Sprawie została nadana sygnatura akt VI ACa 5/24 i do 26 marca 2025 r. nie zostały podjęte żadne czynności w sprawie. Zdaniem Skarżącej, w całym 2024 r. nastąpił niczym nieuzasadniony okres bezczynności Sądu Apelacyjnego. Nie wysłano odpisu apelacji skarżącej do strony przeciwnej ani nie został wyznaczony jakikolwiek termin rozprawy. Poza czynnością wyłonienia składu orzekającego, nie podjęto żadnej czynności w kierunku wydania orzeczenia kończącego.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie, w piśmie oznaczonym datą 8 lipca 2025 r. wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz. U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie

jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca

2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Z analizy akt sprawy wynika, że przedmiotowe postępowanie zostało zainicjowane pozwem Skarżącej, który wpłynął do Sądu Okręgowego w Warszawie 19 kwietnia 2021 r. Sąd pierwszej instancji wydał wyrok 3 października 2023 r. Od powyższego wyroku powódka złożyła apelację, która wpłynęła do Sądu Okręgowego w Warszawie 11 grudnia 2023 r. i wraz z aktami sprawy przedstawiona została Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie 3 stycznia 2024 r. Tego samego dnia przeprowadzono losowanie sędziego referenta, a następnego dnia zawiadomiono pełnomocników stron o składzie wyznaczonym do rozpoznania apelacji. 27 maja 2025 r., po upływie ponad 16 miesięcy od wpłynięcia apelacji, wydano zarządzenie o doręczeniu odpisu apelacji pełnomocnikowi pozwanego i wyznaczono termin rozprawy na 9 lipca 2025 r. 7 lipca 2025 r. wydano zarządzenie o zmianie terminu rozprawy na 26 sierpnia 2025 r. Po upływie ponad 20 miesięcy od wpłynięcia apelacji, tj. 9 września 2025 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał wyrok w sprawie.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie wystąpiła przewlekłość postępowania.

Sąd Apelacyjny od 3 stycznia 2024 r. (data wpłynięcia apelacji) do 26 marca 2025 r. (dzień złożenia skargi) nie podejmował jakichkolwiek czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, a bezczynność Sądu wynosiła ponad 14 miesięcy.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Odnosząc się do stanowiska uczestnika postępowania zajętego w odpowiedzi na skargę, przypomnieć należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że znaczy wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą,

ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06).

Należy również pokreślić, że warunkiem rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania, stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze o skardze na przewlekłość, jest jej wniesienie w toku postępowania. W przedmiotowej sprawie Skarżąca wniosła skargę 27 marca 2025 r., a postępowanie zakończyło się prawomocnie 9 września 2025 r. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego wydanie orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, w której wniesiona została skarga na przewlekłość postępowania sądowego, nie powoduje zbędności (bezprzedmiotowości) rozstrzygnięcia o zasadności skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 5 maja 2021 r., I NSP 29/21; 23 lipca 2014 r., WSP 8/14; 25 stycznia 2008 r., III SPP 50/07).

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącą stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2 000 – 20 000 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania.

Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 19 kwietnia 2021 r. (prezentata Sądu Okręgowego), a zakończyło 9 września 2025 r. (wyrok Sądu Apelacyjnego) to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok trwania postępowania oraz uwzględniając specyfikę niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącej sumę pieniężną w wysokości 2 000 zł za okres od 19 kwietnia 2021 r. do 9 września 2025 r.

Jednocześnie, Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania Skarżącej pełnej żądanej przez nią kwoty w wysokości 12 000 zł. Sąd w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających.

Ze względu na rozpoznanie apelacji co do istoty sprawy 9 września 2025 r., wniosek Skarżącej o wydanie zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej w okresie 3 miesięcy jest bezprzedmiotowy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia.

Podstawę orzeczenia o kosztach sądowych w pkt. 3 postanowienia stanowi art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zgodnie z którym uwzględniając lub odrzucając skargę, sąd z urzędu zwraca uiszczonej od niej opłatę.

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

[AP]

[a.ł.]